

Υποστήριξη μαθητών με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (ΕΜΔ): Από τη θεωρία στην πράξη

ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Ξάνθης
Κέντρο Διεπιστημονικής Αξιολόγησης,
Συμβουλευτικής και Υποστήριξης

Όλγα Αλευρά

ΠΕ02 Φιλολόγος ΕΑΕ

Δημήτρης Πολυχρόνης

ΠΕ03 Μαθηματικός ΕΑΕ

Γυμνάσιο Ν. Ολβίου

Πέμπτη, 7 Μαρτίου 2024

Μπορείτε να το διαβάσετε;

Συνφύωα με μια έυρενα στο Πισήναπιμετο του Κμτρπιαίζ δεν πεαίζι ρλόο με τι σριεά ενίαι τοθοπεμέτενα τα γταμάμρα σε μια λξέη, ακρί το πώτρο και το ταελείτυο γάμρμα να ενίαι στη στωσή θσέη. Τα υλοπιόπα μροπούν να ενίαι σε τχίυεας θιέεσς και μροπετίε να δαβαιάεστε τις λιεξές χρωίς πλβημόρα. Ατυό γνίταιι γαιτί ο απρώνθονις εκέγλφοας δεν δαεβζιάι γάμρμα γάμρμα κθάε λξέη αλλά τη λξέη σαν σνύλοο.

Περιεχόμενα

❖ Τι είναι οι Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (ΕΜΔ)

- ❖ Δυσλεξία

- ❖ ΕΜΔ στα Μαθηματικά (Δυσαριθμισία)

❖ Υποστήριξη μαθητών με ΕΜΔ

- ❖ στα Γλωσσικά μαθήματα

- ❖ στα Μαθηματικά

Τι είναι οι Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (ΕΜΔ);

Αναφέρεται ως μια δυσλειτουργία με νευρολογική βάση, που επηρεάζει την κατάκτηση και την επεξεργασία του γραπτού λόγου. Έτσι μέσα στο πλαίσιο της τυπικής διδασκαλίας γίνονται φανερές οι ΕΜΔ όταν η

- Ανάγνωση ή/και
- Γραπτή έκφραση – ορθογραφία
- Αναπτύσσονται ανεπαρκώς ή με ιδιαίτερα μεγάλη δυσκολία.

Διαφέρει σε σοβαρότητα από άτομο σε άτομο

Οι δυσκολίες αυτές **δεν είναι** αποτέλεσμα έλλειψης κινήτρων, αισθητηριακών δυσλειτουργιών και ανεπαρκών εκπαιδευτικών και περιβαλλοντικών ευκαιριών.

Αναγνωρίζονται από τη σημαντική απόκλιση στην επίδοσή μεταξύ του γραπτού και προφορικού λόγου.

Κατηγορίες ΕΜΔ

- Δυσλεξία (η πλέον γνωστή και πολυπληθής κατηγορία)
- Δυσγραφία
- Δυσορθογραφία
- Δυσαναγνωσία
- ΕΜΔ στα Μαθηματικά (Δυσαριθμισία)

Τομείς που ίσως επηρεάζονται

- Αριθμητική ικανότητα
- Επεξεργασία των πληροφοριών
- Μνήμη
- Προσοχή
- Οργανωτικές δεξιότητες
- Κοινωνικό-συναισθηματικός τομέας

Παιχνίδι: Μύθος ή Αλήθεια;

- Οι μαθητές με ΕΜΔ μπορούν να μάθουν αλλά και να προχωρήσουν σε ακαδημαϊκές σπουδές.
- Οι ΕΜΔ δεν αποτελούν πραγματική ειδική εκπαιδευτική ανάγκη.
- Οι ΕΜΔ είναι αποτέλεσμα ανεπαρκούς διδασκαλίας.
- Οι ΕΜΔ αποτελούν διαρκή και μόνιμη συνθήκη.

Παιχνίδι: Μύθος ή Αλήθεια;

- Οι μαθητές με ΕΜΔ δεν μπορούν να μάθουν.
- Οι μαθητές με ΕΜΔ αντιμετωπίζουν προβλήματα μόνο στα μαθήματα του σχολείου.
- Εξ' ορισμού οι μαθητές με ΕΜΔ έχουν τουλάχιστον φυσιολογική νοημοσύνη.
- Οι ΕΜΔ είναι πρόβλημα που υπάρχει κατά τη γέννηση του ανθρώπου.
- Οι μαθητές με ΕΜΔ είναι απλά τεμπέληδες.

Δυσλεξία

- Είναι η πιο κοινή και η πιο μελετημένη από τις ΕΜΔ.
- Εγγενής, ειδική γλωσσική δυσκολία
- Εμφανίζεται ιδιαίτερα στην αποκωδικοποίηση λέξεων κατά τα πρώτα σχολικά έτη
 - Συχνά δεν προσδοκόνται με βάση την ηλικία και τις άλλες γνωστικές και ακαδημαϊκές ικανότητες των παιδιών.
- Συχνά περιλαμβάνει εκτός των προβλημάτων στην ανάγνωση, σημαντικά προβλήματα στη γραφή και στην ορθογραφία.

Παράδειγμα γραπτού κειμένου

ΟΝΟΜΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
« Γράψε ένα γράμμα/ηλεκτρονικό μήνυμα σε ένα φίλο σου που βρίσκεται μακριά, όπου θα αναφέρεις τις εμπειρίες σου από την ενασχόλησή σου με το αγαπημένο σου άθλημα/χόμπι»
Αδελφάκη φίλε <u>καρία</u> έχω πάρει μαζί και πο <u>να</u> σφάρα και από φασίσα να σου στείλω αυτό το <u>δρακόν</u> δίνω σου με ένα χόμπι κάνω τώρα <u>κάνω</u> ξεκινώ <u>Μαρό</u> <u>δολ</u> ακο χορο είναι πολύ όμορφο και έχω να και <u>αλλες</u> και φίλους εκεί μου αρέσει πάρα πολύ η μουσική φορά μου είκα να χορο δία με <u>η κίρια</u> η εθναρέ απρεστα <u>στισιρα</u> και <u>λας</u> έχω τους μα βοδουσιακούς χορούς στο διαλίκα καμία

Παραδρ-
σιαμο

Μαρία έμειναν μουσικά αθάλα κατακτα
γυο αλα κινι δίο εκίς κα βί να κή μου
να κονουή σθστο του χορο δία να έχω
μια κα λυβ και να ξεκινώ μου να κορυβουή
Μι ο κα λα Η κίρια κας βοναζα δία να πο βουή
θίσις όταν έχω στάν γίτη ξεκινώ ο χορός εθνα
καθαρή μουσική χορούς και διαφορούς ήταν γίτη
ολι χορι θαλα ο αλα η κένος μου χορός ήταν
εσπρτο στατρία μυρασα η μύρο κα και κουαρί
μου γάμι ζο και σί να εκίς καμια χόμπι σσοκέρο
δεν σφθάει μου κί τα λυ ηγ το κα το κίρι μου
θα έρθις αμοτιν αθραναί εδοστιν δένισα η υο δαμι

ΕΜΔ στα Μαθηματικά (Δυσαριθμισία)

Μια ειδική δυσκολία που επηρεάζει την κατανόηση, τη μάθηση και την εφαρμογή των σχολικών μαθηματικών.

Δυσκολίες στον Αριθμητικό Λογισμό

- Γραφοσυμβολική αναπαράσταση και αντιστοίχιση
 - Αριθμοί με ποσότητες, σύμβολα με πράξεις, σύμβολα με έννοιες κλπ.
- Αναγνώριση, σύγκριση και διάταξη αριθμών
 - Φυσικοί, ακέραιοι, ρητοί, άρρητοι και πραγματικοί
- Αρίθμηση, υπολογισμοί και πράξεις
 - Προσθέσεις, αφαιρέσεις, πολλαπλασιασμοί, διαιρέσεις, δυνάμεις, ρίζες, ποσοστά κλπ.
- Συνθέσεις, αναλύσεις και μετασχηματισμοί
 - Ποσότητες, μονάδες μέτρησης, δεδομένα κ.ά.

Παραδείγματα δυσκολιών Αρ. Λογισμού

$$\begin{array}{r} 35 \\ + 17 \\ \hline 22 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 48 \\ + 23 \\ \hline 25 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 73 \\ + 19 \\ \hline 66 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \text{ Ⓞ} \\ \times 9 \\ \hline 367 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 37 \text{ Ⓞ} \\ \times 6 \\ \hline 422 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 \text{ Ⓞ} \\ \times 8 \\ \hline 322 \end{array}$$

$$\frac{1}{5} + \frac{3}{5} = \frac{6}{5}$$

Δυσκολίες στον Αλγεβρικό Λογισμό

- Έκφραση κι αναπαράσταση σχέσεων
 - Μεταβλητές, παραστάσεις,, συντεταγμένες, άξονες κλπ.
- Εφαρμογή ιδιοτήτων και κανόνων
 - Επιμεριστική, προσεταιριστική, αντιμεταθετική, προτεραιότητα, παρενθέσεις κ.ά.
- Εκτέλεση αλληλουχιών και πειθαρχίας
 - Επίλυση εξισώσεων και ανισώσεων, γραμμική απεικόνιση συναρτήσεων κ.ά.

Παραδείγματα δυσκολιών Αλγ. Λογισμού

$$10 + 3 - 9 = 4$$

$$3 \cdot 2 + 2(-2) = 6 + 2(-2)$$

$$8 + (-2) = +6$$

$$30 - 10 \cdot 2 = 40$$

$$-4 \cdot 3 - 2(-7) = 12 - 2(-7)$$

$$10 + (-7) = 17$$

$$2(\alpha + 3) - (\alpha - 1) =$$

$$= 2(3\alpha) - (\alpha) =$$

$$= 2 + (2\alpha) =$$

$$4\alpha$$

$$20 - 5 [5 - (3^2 - 7)] =$$

$$= 2 - 5 [5 - (9 - 7)] =$$

$$2 - 5 [5 - 2] =$$

$$= 2 - 5 + 3 =$$

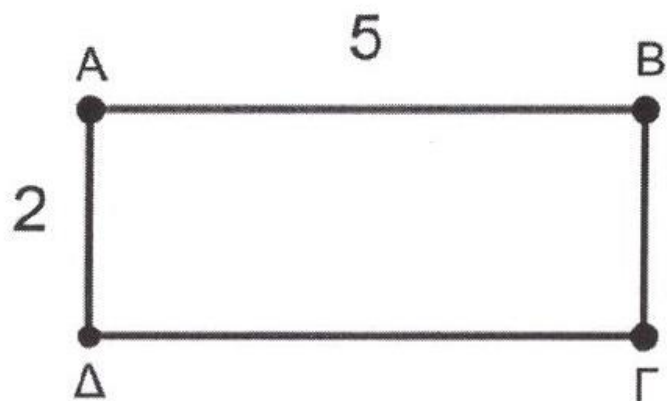
$$= 3 + 3 =$$

$$= 6$$

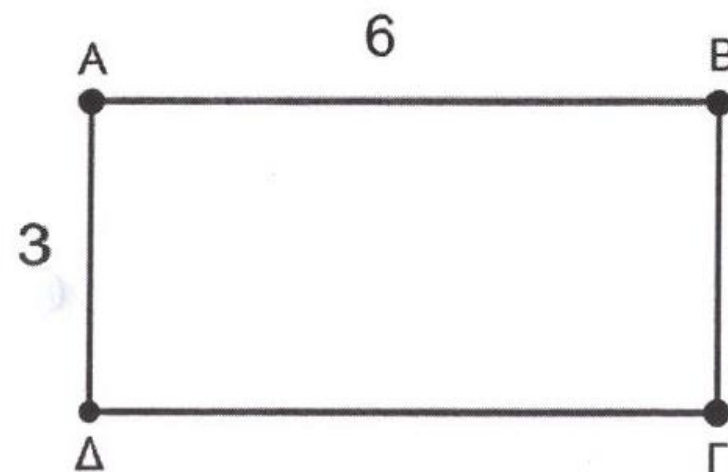
Δυσκολίες στη Γεωμετρία και τις Μετρήσεις

- Ανάκληση, αναγνώριση, σχεδιασμός και μετασχηματισμών σχημάτων
 - Έννοιες, μη πρωτοτυπικά σχήματα, συμμετρία, στοιχεία σχημάτων κ.ά.
- Μετρήσεις, υπολογισμοί και μετασχηματισμοί μεγεθών
 - Περίμετροι, εμβαδά, γωνίες, υποδιαιρέσεις μέτρου, τετραγωνικών κ.ο.κ.
- Εφαρμογή κριτηρίων, θεωρημάτων και κανόνων
 - Πυθαγόρειο Θεώρημα, ισότητα τριγώνων, ομοιότητα σχημάτων κ.ά.

Παραδείγματα δυσκολιών στη Γεωμετρία

$$\text{Περίμετρος} = 2 \cdot 5 = 25$$

$$\text{Εμβαδόν} = 3 \cdot 6 = 18$$

Υποστήριξη μαθητών με ΕΜΔ στα Γλωσσικά μαθήματα

Στρατηγικές και δραστηριότητες για την κατανόηση κειμένων

1. Η κατευθυνόμενη ανάγνωση κειμένων

- Η ανάγνωση να γίνεται πρώτα από τον εκπαιδευτικό.
- Ο εκπαιδευτικός κάνει ερωτήσεις ΠΡΙΝ την ανάγνωση του κειμένου.

ΘΕΜΑ : Μπορώ να συμπληρώσω τον παρακάτω πίνακα για τα σύνθετα κείμενα που συναντώ

ΤΙ ΞΕΡΩ	ΤΙ ΘΕΛΩ ΝΑ ΜΑΘΩ	ΤΙ ΕΜΑΘΑ

Κατευθυνόμενη ανάγνωση κειμένων

1. Οι μαθητές εξασκούνται να ακολουθούν τα παρακάτω βήματα

✓	Διαβάζω την επικεφαλίδα του κειμένου και κάνω υποθέσεις για το περιεχόμενο
	Διαβάζω το κείμενο μια φορά και βρίσκω τις δύσκολες λέξεις του κειμένου.
	Ελέγχω τη δομή του κειμένου. -είναι αφηγηματικό/πραγματολογικό κείμενο.
	Διαβάζω προσεκτικά την πρώτη παράγραφο.
	Προσπαθώ να εντοπίσω την κεντρική ιδέα και τις λεπτομέρειες της κάθε παραγράφου.
	Επαναλαμβάνω τη διαδικασία με όλες τις παραγράφους.
	Συνδέω μεταξύ τους τις κεντρικές ιδέες που σχετίζονται η μία με την άλλη.
	Δημιουργώ μια περίληψη του κειμένου.

Στρατηγικές και δραστηριότητες για την κατανόηση κειμένων

2. Μέθοδος απλοποίησης κειμένου «Κείμενο για όλους»

- Το Κείμενο για όλους είναι μια μέθοδος μεταγραφής κειμένου που διευκολύνει την ανάγνωση και την κατανόηση.
- Αφορά ανθρώπους με δυσκολίες στο γραπτό λόγο.

Γενικές Οδηγίες

- 1^ο Βήμα: Καθορίζουμε τις δυνατότητες και τις ανάγκες της ομάδας στόχου.
 - Αποφασίζουμε για την έκταση του κειμένου και τη χρήση φωτογραφιών-σκίτσων-συμβόλων που θα συνοδεύσουν το κείμενο.
- 2^ο Βήμα: Αποφασίζουμε για την έκταση του κειμένου και τη χρήση φωτογραφιών-σκίτσων-συμβόλων.
- 3^ο Βήμα: Επιλέγουμε τα σημαντικά σημεία από κάθε παράγραφο.
 - Περιορίζουμε κάθε παράγραφο σε δύο-τρεις προτάσεις.

Λέξεις που χρησιμοποιούμε

- Χρησιμοποιούμε λέξεις που οι συγκεκριμένοι μαθητές γνωρίζουν καλά.
- Τις δύσκολες λέξεις τις εξηγούμε.
- Δε χρησιμοποιούμε μεταφορικές και αρνητικές εκφράσεις.
- Για μεγάλους αριθμούς χρησιμοποιούμε το “πολλά” και για χρονολογίες “πολλά χρόνια πριν”.

Προτάσεις που χρησιμοποιούμε

- Οι προτάσεις πρέπει να είναι μικρές.
- Γράφουμε μια ιδέα σε κάθε πρόταση.
- Βάζουμε τις λέξεις μιας φράσης στην ίδια σειρά.
- Χρησιμοποιούμε ενεργητική σύνταξη.

Παρουσίαση ιδεών

- Ακολουθούμε ένα πλαίσιο λογικής και ευθύγραμμης χρονολογικής σειράς.
- Ομαδοποιούμε πληροφορίες.
- Χρησιμοποιούμε εικόνες που παρουσιάζουν με σαφήνεια το περιεχόμενο.

Μορφοποίηση

- Γράφουμε τις σημαντικές πληροφορίες με bold ή τις βάζουμε σε περίγραμμα.
- Χρησιμοποιούμε λίστες, όπου αρμόζει.
- Προτεινόμενη γραμματοσειρά Arial ή Tahoma τουλάχιστον μέγεθος 14.
- Κάνουμε αριστερή στοίχιση στο κείμενο.
- Γράφουμε μικρά κείμενα με διαστήματα ανάμεσα στις παραγράφους.

Βιβλίο Ιστορίας Στ' Δημοτικού

➤ Η Φιλική Εταιρεία

Ο ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας προκήρυσαν στην εγγραφή μελών στις ελληνικές πατριώτικες του εξωτερικού και στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες, ευθαρρυσμένοι από το επαναστατικό πνεύμα του Ρήγα Βελεστινλή, τους αγώνες του Λάμπρου Κατσώνη και των Σουλιωτών καθώς και την αναταραχή που προκαλούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία απειθαρκη πασάδες. Οι Φιλικόι, όπως αποκαλούνταν τα μέλη της, χρησιμοποιούσαν κρυπτογραφικό κώδικα για να επικοινωνούν μεταξύ τους και υπέγραφαν με ψευδώνυμα. Η μόση τους στην οργάνωση είχε τη μορφή ιεροτελεστίας, που τη σφράγιζε ο όρκος μπροστά σε ιερά.

Οι Φιλικόι άρνησαν να εννοείται ότι πίσω από την Εταιρεία υπήρχε μία Μεγάλη Δύναμη, που ήθελε την απελευθέρωση των Ελλήνων. Πολλοί πίστευαν ότι πίσω από την μυστική Αρχή της Φιλικής Εταιρείας κρυβόταν η Ρωσία, ωστόσο οι ηγέτες της γνώριζαν καλά, παράλο που δεν το φανέρωναν, ότι η οργάνωση στηριζόταν στον ενθουσιασμό των λογίων πατριωτών και στα χρήματα που κατέβαλλαν τα εγγεγραμμένα μέλη της, ιδίως οι υπάλληλοι και οι έμποροι. Ήταν ένα σχέδιο παράτολμο για όποιον λογάριζε τα εμπόδια που υπήρχαν, το οποίο όμως τελικά πέτυχε.

Τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας στην αρχή ήταν ελάχιστα. Το 1818, όμως, η οργάνωση μετέφερε την έδρα της στην καρδιά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, την Κωνσταντινούπολη. Τότε η στρατολόγηση μελών επικράτησε σε ολόκληρη την Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη σημερινή Ελλάδα. Σ' αυτήν μνήθηκαν πολλοί από τους πρωταγωνιστές του Αγώνα, όπως ο αρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαίος ή Παπαφλέσσας, ο πρώην κλέφτης Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, οι σπληναριοί Ιωάννης Φαρμάκης και Γεωργιάκης Ολύμπιος και αρκετοί άλλοι. Την οργάνωση βοήθησε αποφασιστικά και ο μεγαλύτεμος Παναγιώτης Σέκερης, που πρόσφερε μεγάλο μέρος της περιουσίας του.

Τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας σταδιακά αυξήθηκαν. Οι ηγέτες της πρότειναν στον Ιωάννη Καποδίστρια, που ήταν τότε υπουργός των Εξωτερικών της Ρωσίας, να τεθεί επικεφαλής της. Εκείνος αρνήθηκε, γιατί πίστευε ότι οι συνθήκες που επικρατούσαν στην Ευρώπη δεν ήταν ευνοϊκές για τους Έλληνες. Μετά την άρνησή του, η αρχιγία προσφέρθηκε το 1820 στον Αλέξανδρο Υψηλάντη, στρατηγό και υπασπιστή του Τσάρου, ο οποίος δέχτηκε με προθυμία τον ανώτατο τίτλο του Γενικού Ειφόρου λαμβάνοντας άδεια απουσίας δύο χρόνων από τη ρωσική αυλή.

Με την προκήρυξη του Υψηλάντη, εντάθηκαν οι προετοιμασίες για τη Μεγάλη Επανάσταση. Σύμφωνα με τα σχέδια των Φιλικών, η Επανάσταση επρόκειτο να ξεκινήσει ταυτόχρονα στη Μολδοβλαχία και στην Πελοπόννησο, ώστε να διασπαστεί ο οθωμανικός στρατός, ο οποίος βρισκόταν ήδη σε πόλεμο με τον Αλή Πασά στα Ιωάννινα, ενώ και στην Κωνσταντινούπολη θα ξεκινούσαν ταραχές. Ζητήθηκε επίσης από τους Σέρβους και τους Βούλγαρους, που ήταν κι αυτοί υπόδουλοι των Οθωμανών Τούρκων, να επαναστατήσουν ενάντια στην φαντασία και η εμπλοκή των Ρώσων, αν οι Τούρκοι περνούσαν τον Δούναβη.

📖 Γλωσσάρι

Απειθαρκη πασάδες: Πασάδες που δεν υπάκουαν πάντα στις διαταγές του Σουλτάνου.

Κρυπτογραφικός κώδικας: Η γραφή με σύμβολα, προκειμένου να μην γίνεται κατανοητό από άλλους.

Μολδοβλαχία: Πρώτα για τις δύο ημιαυτόνομες περιοχές στα βόρεια σύνορα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, τη Μολδοβία και τη Βλαχία, τις οποίες κατά τον 19^ο αιώνα κυβερνούσαν Έλληνες Φαναριώτες. Σήμερα κατά το μεγαλύτερο μέρος τους αποτελούν τμήμα της Ρουμανίας.

Δούναβης: Ποταμός της Κεντροανατολικής Ευρώπης.

Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Η **Φιλική Εταιρεία** ήταν μια οργάνωση (ομάδα) που είχε σκοπό να βοηθήσει τους Έλληνες να ελευθερωθούν.

Την ίδρυσαν **μυστικά** 3 Έλληνες έμποροι από την Οδησό:

ο **Ξάνθος**, ο **Τσακάλωφ** και ο **Σκουφάς**.

Σκέφτηκαν να φτιάξουν τη Φιλική Εταιρεία όταν:

- διάβασαν τα επαναστατικά κείμενα του Ρήγα Φερραίου και
- έμαθαν για τους αγώνες των γενναίων Σουλιωτών στην ξηρά και του Λάμπρου Κατσώνη στη θάλασσα.

Στην αρχή, τα μέλη της οργάνωσης ήταν από:

- τις ελληνικές παραικίες και
- τις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες.

Ονομάζονταν **Φιλικοί**.

Για να μπουν στην οργάνωση ορκιζόταν μπροστά σε ιερέα.

Οι Φιλικοί υπέγραφαν με **ψευδώνυμα** και επικοινωνούσαν μεταξύ τους με **κρυπτογραφικό κώδικα**.

Οι Φιλικοί ήθελαν να νομίζουν όλοι ότι τους βοηθούσε μια **Μεγάλη Δύναμη**.

Το σχέδιό τους πέτυχε.

Πολλοί πίστευαν ότι αυτή η Δύναμη είναι η **Ρωσία**.

Τη Φιλική Εταιρεία, όμως, στήριζαν μόνο:

- ο ενθουσιασμός των Φιλικών και
- τα χρήματα που έδιναν οι Φιλικοί στην οργάνωση.

Τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας έγιναν πολλά Φιλικοί έγιναν:

- οι αγωνιστές **Θεόδωρος Κολοκοτρώνης**, **Παπαφλέσσας**, **Ιωάννης Φαρμάκης**, **Γεωργάκης Ολύμπιος**,
- ο έμπορος **Παναγιώτης Σέκερης** που έδωσε πολλά χρήματα.

Κολοκοτρώνης

Παπαφλέσσας

Οι ηγέτες της Φιλικής Εταιρείας πρότειναν για αρχηγό της, τον **Ιωάννη Καποδίστρια**.

Εκείνος αρνήθηκε.

Πίστευε ότι δεν είχε έρθει η ώρα για Επανάσταση.

Αρχηγός έγινε ο **Αλέξανδρος Υψηλάντης**.

Η επανάσταση θα ξεκινούσε σύντομα.

Υψηλάντης

Τα σχέδια των Φιλικών ήταν:

- η Επανάσταση να ξεκινήσει στη Μολδοβλαχία και στην Πελοπόννησο, για να μοιραστεί ο τούρκικος στρατός,
- στην Κωνσταντινούπολη να ξεκινήσουν ταραχές,
- οι Σέρβοι και οι Βούλγαροι να επαναστατήσουν κι αυτοί και
- ίσως οι Ρώσοι να βοηθούσαν.

Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Η **Φιλική Εταιρεία** ήταν μια ομάδα που ήθελε να βοηθήσει τους Έλληνες να ελευθερωθούν.

Την ίδρυσαν **μυστικά** 3 Έλληνες έμποροι από την Οδησό:

ο Ξάνθος, ο Τσακάλωφ και ο Σκουφάς.

Αν κάποιος ήθελε να βοηθήσει τη Φιλική Εταιρεία έδινε όρκο μπροστά σε ιερέα. Έτσι, γινόταν Φιλικός.

Οι Φιλικοί υπέγραφαν **με ψευδώνυμα**. Ήθελαν πολύ να γίνει Επανάσταση και έδιναν χρήματα στη Φιλική Εταιρεία.

Αργότερα, οι Φιλικοί έγιναν πολλοί. Φιλικοί έγιναν ο **Κολοκοτρώνης** και ο **Παπαφλέσσας**.

Οι Φιλικοί ήθελαν για αρχηγό τους, τον **Ιωάννη Καποδίστρια**. Εκείνος αρνήθηκε.

Αρχηγός έγινε ο **Αλέξανδρος Υψηλάντης**. Η επανάσταση θα ξεκινούσε σύντομα. |

Ξάνθος

Τσακάλωφ

Σκουφάς

Παπαφλέσσας

Κολοκοτρώνης

Υψηλάντης

Υποστήριξη μαθητών με ΕΜΔ
στα Μαθηματικά

Ομαδοσυνεργατική δραστηριότητα

- Δημιουργία ετερογενών ομάδων
 - Κατάλληλη διάταξη τάξης
 - Επιθυμητή η “βαβούρα” εργασίας
- Ανάληψη ρόλων από όλους τους μαθητές
 - Άτυποι διδάσκοντες
 - Εκπρόσωποι ομάδων σε παρουσιάσεις
 - Αξιολογητές των συμμαθητών τους
- Σταθμοί μάθησης σύμφωνα με τα ΠΜΑ

Εναλλαγή κατάλληλων ερεθισμάτων και μέσων

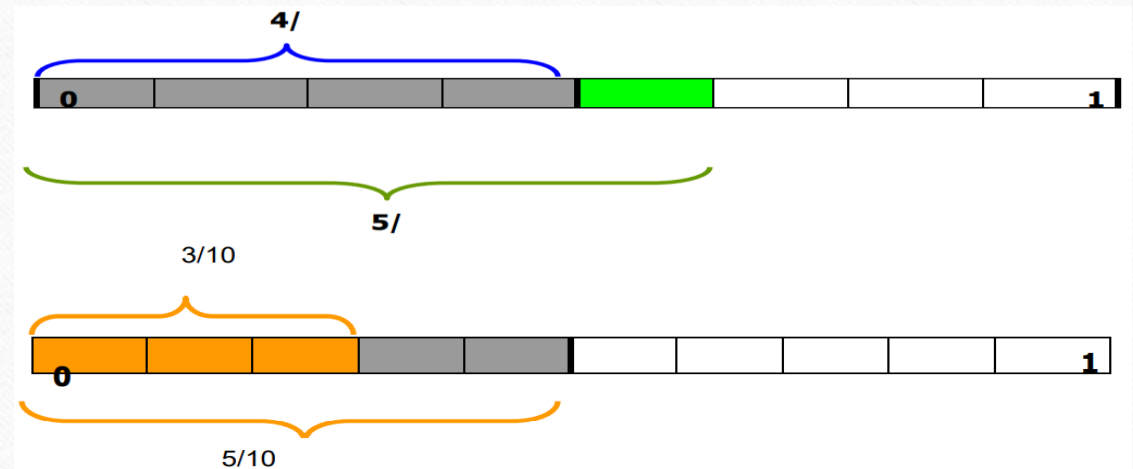
- Αντλούμε από τις προσαρμογές των αναλυτικών προγραμμάτων
- Παρουσίαση εννοιών με διάφορους τρόπους
 - Κατάλληλα ερεθίσματα και μέσα: Οπτικά, απτικά, ακουστικά κλπ.
 - Ενσωμάτωση έργων πολύπλευρης κατανόησης
- Αποφυγή έργων που δυσκολεύουν την κατανόηση
 - Συγχύσεις: Αδυναμία γενίκευσης και σύνδεσης εννοιών
 - Παρανοήσεις: Λανθασμένη κατανόηση δομικών στοιχείων της γνώσης

Παράδειγμα: Σύγκριση κλασμάτων

- Δυσκολίες των μαθητών
 - Μηχανικές οδηγίες → Χαμηλή απομνημόνευση και κατανόηση
 - Χιαστί πολλαπλασιασμός → Μηχανιστική και χωρίς νόημα
 - Συνηθισμένη παρανόηση: Οι όροι του κλάσματος θεωρούνται ανεξάρτητοι ακέραιοι
 - Συγκρίνουν αριθμητές με αριθμητές και παρονομαστές με παρονομαστές

➤ Χρήση δεικτών

- Π.χ. του $\frac{1}{2}$ για τη σύγκριση των ετερόνυμων $\frac{5}{8}$ και $\frac{3}{10}$

Αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων

- Άμεση διάδραση με τους μαθητές
- Γνωρίζουμε πλήρως το κάθε εργαλείου
 - Δυνατότητες
 - Περιορισμοί
- Προϋποθέσεις για την εφαρμογή ενός εργαλείου
 - Ανοιχτού κώδικα
 - Προσβάσιμο
 - Εύχρηστο
 - Κατάλληλο

Παράδειγμα: ThatQuiz

Έκταση 10 ▾
Επίπεδο 6 ▾
Χρόνος Κανέ ▾
Επεξήγηση Κλικ ▾

Απλές

- Εκθέτες
Ρίζες
Λογάριθμοι

Προχωρημένες

- n^{-a}
 $(a/b)^n$
 $(a/b)^{-n}$
 $n^a \times n^b$
 $n^a \times n^b = n^x$
 $n^a + n^b = n^x$
 $a^{x^y} = a^z$
 $a \cdot a \cdot a = a^3$
 $a^2 \cdot a^3 = a^5$
 $\sqrt{a \pm b}$
 $\log_n a \pm \log_n b$
 i^a

Ρίζα & Εκθέτης

Αποτέλεσμα ένα απλό κλάσμα

$$\left(\frac{-2}{3}\right)^2 = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

OK

Σωστό 0
Λάθος 0
Χρόνος 0:00

μαθηματικά

Επαναφορά

Πιέστε ένα πλήκτρο ή το OK για να οριστικοποιήσετε την απάντησή σας.

Κοινωνική, πολιτική και οικονομική οργάνωση

5. Ο ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Ο πολιτισμός που αναπτύχθηκε στην ηπειρωτική Ελλάδα κατά την ύστερη Εποχή του Χαλκού (1600-1100 π.Χ.) ήταν ο πρώτος μεγάλος ελληνικός πολιτισμός. Την ονομασία του επινόησαν οι αρχαιολόγοι από το σημαντικότερο κέντρο της εποχής, τις Μυκήνες.

Την αρχή του μυκηναϊκού πολιτισμού σημαδεύουν οι πλούσιοι βασιλικοί τάφοι που ανέσκαψε στην ακρόπολη των Μυκηνών ο **Ερρίκος Σλήμαν**. Από την περίοδο των βασιλικών τάφων (1600-1450 π.Χ.) δεν έχουν διατηρηθεί σημαντικά κτίσματα που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ανάκτορα. Τα πρώτα βεβαιωμένα ανακτορικά συγκροτήματα στη μυκηναϊκή Ελλάδα φαίνεται πως κτίζονται σχεδόν ταυτόχρονα γύρω στο 1400 π.Χ., όπως προκύπτει κυρίως από τις ανασκαφές στις Μυκήνες, την Τίρυνθα, την Πύλο και τη Θήβα. Με αυτά εισέρχεται ο μυκηναϊκός πολιτισμός στην ανακτορική του φάση που διήρκεσε δύο αιώνες, δηλαδή έως το 1200 π.Χ., οπότε τα ανάκτορα καταστρέφονται ή παρακμάζουν.

Τα ανάκτορα, χτισμένα συνήθως στην κορυφή οχυρωμένων ακροπόλεων, ήταντα πολυδύναμα διοικητικά κέντρα των διαφόρων επικρατειών στις οποίες είχε χωριστεί η μυκηναϊκή Ελλάδα. Το κέντρο πάντως φαίνεται ότι ήταν η Πελοπόννησος και ιδιαίτερα η Αργολίδα.

Ο μυκηναϊκός πολιτισμός δέχθηκε ευεργετική ώθηση από τον πολιτισμό της μινωικής Κρήτης. Έχοντας αναπτύξει οι Μυκηναίοι στενούς δεσμούς με τους Μινωίτες ήδη από τον 17ο αιώνα π.Χ., υιοθέτησαν από αυτούς και αφομοίωσαν με γόνιμο τρόπο πολλά στοιχεία του πολιτισμού τους, χωρίς όμως να χάσουν τη δική τους ταυτότητα. Από τους Μινωίτες δανείστηκαν οι Μυκηναίοι ποικίλα τεχνολογικά επιτεύγματα, μορφές τέχνης και την ιδέα της γραφής. Όμως, η δημιουργική ηνσιή και η πρωτοτυπία των Μυκηναίων γίνεται αισθητή κυρίως στον τομέα της μνημειακής αρχιτεκτονικής*, όπως είναι οι κυκλώπειες οχυρώσεις των ακροπόλεων και οι εντυπωσιακοί **θολωτοί τάφοι**.

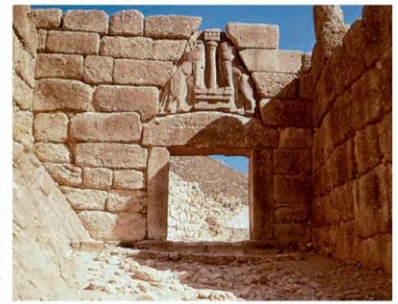
Ο μυκηναϊκός κόσμος. Μελέτησε στον χάρτη την πυκνότητα των μυκηναϊκών κέντρων στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Δραστηριότητα

Ο ΜΙΝΩΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΟΥΣ ΜΥΚΗΝΑΙΟΥΣ

Μετά τη γοργή ανοδική πορεία περί το 1550, οι Μυκήνες είναι, πολιτικά και καλλιτεχνικά, ένα κέντρο πλούσια και με επιρροή και η δύναμή τους θα βαίνει αυξανόμενη, σε αντίστροφη αναλογία με την παρακμή της Κρήτης. Οι σχέσεις με το νησί, εμπορικές στην αρχή, πρέπει κάποια στιγμή να εκτράπηκαν σε λεηλασίες, γιατί οι Μυκηναίοι δειλεάστηκαν από τη λάμψη του κρητικού πολιτισμού. Το αποτέλεσμα ήταν μια γενικευμένη αφομοίωση του μινωικού πολιτισμού από τους Μυκηναίους, ένας εκμινωισμός που περιλαμβάνει τόσο πτυχές υλικές και εξωτερικές, με μινωικά αντικείμενα και διακοσμητικές τεχνικές που δημιουργήθηκαν σε μυκηναϊκό έδαφος, όσο και οργανωτικές, μεταξύ των οποίων πρέπει να συγκαταλεχθεί η υιοθέτηση της μινωικής γραφής για τα ελληνικά.

Martin S. Ruizperez – José L. Melena, **Οι Μυκηναίοι Έλληνες**, Μετ. Μελ. Παναγιωτίδου (Καρδαμίτσα), σ. 17

Η Πύλη των Λεόντων, στην ακρόπολη των Μυκηνών. Για πρώτη φορά η μνημειακή γλυπτική εμφανίζεται στο ευρωπαϊκό έδαφος.

Βλέποντας αυτό το αρχιτεκτονικό σύνολο, πώς φαντάζεσαι τον χαρακτήρα των Μυκηναίων;

Τη στέρεη οικονομική βάση των Μυκηναίων αποτελούσαν η γεωργία και η κτηνοτροφία. Παράλληλα, από πολύ νωρίς, και με ρυθμιστικό παράγοντα τα ανάκτορα, αναπτύχθηκαν διάφοροι βιοτεχνικοί κλάδοι. Η ελεφαντουργία*, η λιθοτεχνία, η μεταλλουργία είναι μερικοί από τους τομείς στους οποίους διακρίθηκαν οι Μυκηναίοι.

Ωστόσο, το μεγαλείο και η ακτινοβολία του μυκηναϊκού κόσμου οφείλονται κυρίως στην ανάπτυξη της ναυτιλίας και του εμπορίου. Ιδιαίτερα από τα μέσα του 15ου αιώνα π.Χ., οπότε οι Μυκηναίοι, όπως υποστηρίζεται, κατέλαβαν την Κνωσό, το ελληνικό μυκηναϊκό στοιχείο δεσπόζει βαθμιαία στη θάλασσα και εξαπλώνεται στη Μεσόγειο.

Μια τέτοια θαλάσσια εξάπλωση δε θα έγινε πάντα με ειρηνικό τρόπο. Ο Τρωικός πόλεμος απηχεί υπερπόντιες πολεμικές επιχειρήσεις της εποχής. Τα στοιχεία που ένωσαν τα ελληνικά φύλα κατά τη μυκηναϊκή εποχή ήταν πολλά. Σε γενικές γραμμές ήταν ίδια με εκείνα που ένωσαν τους Έλληνες των ιστορικών χρόνων. Ως πρώτα και ισχυρότερα θα πρέπει να θεωρήσουμε την κοινή γλώσσα –μαρτυρημένη με τα αρχαιότερα ελληνικά κείμενα σε Γραμμική γραφή Β– καθώς επίσης και την κοινή θρησκεία και τις μεταθανάτιες δοξασίες, όπως τις ανικνεύουμε μέσα από τα έθιμα και τις πρακτικές ταφής. Ένα πρόσθετο συνεκτικό στοιχείο αποτελούσε η ομοιομορφία στην κοινωνικοπολιτική οργάνωση και τους θεσμούς.

Ως φυσικό αποτέλεσμα των παραπάνω δεσμών και μέσα από τις συνεχείς συναλλαγές ανάμεσα στα διάφορα μυκηναϊκά κέντρα, δημιουργήθηκε ένας ενιαίος πολιτισμός, ο **πολιτισμός της μυκηναϊκής κοινής**. Αυστηρά ιεραρχημένη η μυκηναϊκή κοινω-

Πυραμειδοειδής ιεράρχηση της μυκηναϊκής κοινωνίας.

Ευχαριστούμε για
την προσοχή σας!